

Norske arkitekters
landsforbund

NAL Norske arkitekters landsforbund
Josefinesgate 34, 0351 Oslo
nal@arkitektur.no

Helse- og omsorgsdepartementet
Teatergata 9, 0030 Oslo

Høringsuttalelse til forslag om endringer i folkehelsesloven

Vi viser til mottatt høringsbrev og medfølgende høringsnotat der vi er invitert til å komme med merknader.

Norske arkitekters landsforbund (NAL) er en fagideell medlemsorganisasjon for arkitekter i Norge med utdanning på universitetsnivå tilsvarende mastergrad eller sivilarkitekt.

Norske arkitekters landsforbund takker for muligheten til å avgi uttalelse i høringen av forslaget til endringer i folkehelsesloven. Vi mener at folkehelseperspektivet bør inngå i en helhetlig statlig arkitekturpolitikk, og har i det følgende noen innspill til arbeidet videre.

Overordnet om forslaget

Lovrevisjonen beskrives som i hovedsak endring i form og struktur uten materielle eller prosessuelle konsekvenser for kommunene og andre statlige forvaltningsnivåer og virksomheter. Loven stiller krav til de ulike elementene i et systematisk folkehelsearbeid, fremfor å stille krav om bestemte tiltak innenfor ulike innsatsområder.

Arkitektforbundet støtter forslaget om å samle kommunens ansvar og oppgaver i et kapittel, slik at forvaltningen blir enklere for planleggere og saksbehandlere i kommunene. Det er godt at lovendringsforslaget nå også pålegger staten sektorovergripende ansvar for å fremme folkehelsen.

Forslaget gjør det lettere å operasjonalisere loven i planlegging og annen forvaltning. Dette er nyttig og bidrar til effektivisering og reduserte prosesskostnader. Likevel stiller vi spørsmål ved om endringene er tilstrekkelige til å betydelig øke implementering i kommunenes praktiske planarbeid og gjennomføring av tiltak.

Folkehelseloven er tett koblet til plan- og bygningsloven, og det bør komme tydeligere fram. Det vises til folkehelsemeldingen (Meld. St. 15 (2022–2023)) hvor det står at regjeringen vil:

- vurdere bedre samordning mellom det systematiske folkehelsearbeidet og plan- og styringssystemet i kommunen.
- vurdere hvordan kommunene kan benytte samfunnsmedisinsk og samfunnspsykologisk kunnskap for å fremme helse og trivsel gjennom lokale samfunnsbaserte tiltak og tiltak på systemnivå.

Det siste punktet er relevant for arkitektur som verktøy for helsefremmende samfunnsutvikling, men endringene i folkehelseloven innebærer ikke en tydelig oppfølging av dette punktet. Det gjenstår å avklare hvordan kunnskapen skal benyttes for å utvikle helsefremmende tiltak lokalt og på systemnivå.

Innspill til presiseringer, konkretiseringer og videre arbeid

Det er påpekt at loven stiller krav til de ulike elementene i et systematisk folkehelsearbeid, fremfor å stille krav om bestemte tiltak innenfor ulike innsatsområder. Likevel kan det være nødvendig nå eller ved neste anledning å vurdere nærmere konkretisering av innsatsen.

1. Det er fremdeles uklart hvilket ansvar private aktører har etter folkehelseloven. Derfor bør det vurderes å presisere hvilket ansvar private fagkyndige plankonsulenter og prosjekterende har etter loven, for å sikre at «virksomheter og eiendommer planlegges, bygges, tilrettelegges, drives og avvikles på en helsemessig tilfredsstillende måte», gjerne med henvisning til aktuelle kapitler eller bestemmelser i plan- og bygningsloven (for eksempel pbl. § 3-1 a. e. f. h., § 4-3 og § 29-5).
2. For å knytte folkehelseloven til prinsippet om universell utforming, som er avgjørende for å bidra til deltakelse i samfunnet for mennesker med nedsatt funksjonsevne, bør 'universell utforming' legges inn som bakenforliggende påvirkningsfaktor, for eksempel etter 'bolig' i § 7 a. Det er avgjørende å gjennomføre tilfredsstillende tiltak for universell utforming på dette nivået a) for å kunne lykkes med tiltak for b) livsstil og c) psykisk helse, og d) skader og ulykker.
3. Konkrete tiltak som kan følge opp kulepunktene ovenfor kan være å tydelig vektlegge folkehelse i de nasjonale forventningene til regional og kommunal planlegging, og å vurdere behovet for en ny statlig planretningslinje som tydeliggjør en retning for bruken

av arkitektur og andre lokale samfunnsbaserte tiltak for å fremme helse og livskvalitet for alle i stedsutviklingen.

Utover dette har vi ingen merknader.

Med vennlig hilsen

NAL, Norske arkitekters landsforbund

Oslo 17.01.2025

Bård Sødal Grasbekk
Leder for Bylivssenteret, Norske arkitekters landsforbund

Kai Reaver
Fagsjef, Norske arkitekters landsforbund